

ПОЄДНАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ У КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКІЙ РОБОТІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У статті представлено досвід культурно-просвітницької роботи науково-технічної бібліотеки Вінницького національного технічного університету. Розглянуто основні форми й методи, які використовуються у культурно-просвітницькій діяльності бібліотеки. Висвітлюється роль бібліотеки у культурно-масовій роботі вишу.

Ключові слова: бібліотека вищого навчального закладу, культурно-просвітницька діяльність бібліотеки ВНЗ, мета, завдання та основні напрямки культурно-просвітницької діяльності бібліотеки, форми та методи культурно-масової роботи.

Сучасна бібліотека – це не тільки зібрання книжкових колекцій, але й величезний світ соціальних комунікацій для людей, об'єднаннях пошуком знань. Реальне майбутнє – у тих бібліотеках, які поєднують традиційну культуру спілкування з книгою та нові інформаційні технології. Таке поєднання це – стратегічний напрямна шляху модернізації української бібліотечної системи й перспективи зміцнення партнерських відносин із бібліотечним, інформаційним і культурним співтовариством.

Оскільки інформація вважається сьогодні головним досягненням людства і велика її частина акумулюється в бібліотеці, то, відповідно, однією з головних функцій бібліотеки залишається саме інформаційна. Інноваційна діяльність важлива для будь-якої бібліотеки незалежно від її профілю, масштабу і статусу, але особливо актуальна вона для бібліотек вишів.

Інноваційному розвитку науково-технічної бібліотеки ВНТУ сприяють нові інформаційні технології, з впровадженням яких бібліотека здійснює

стратегію переходу від традиційної книгозбірні до динамічного центру інформації. У Вінницькому національному технічному університеті інноваційна діяльність книгозбірні ґрунтується найбільш як 55-річному досвіді функціонування, упродовж якого вона виступала органічною складовою підготовки фахівців. Сьогодні це авторитетна в регіоні науково-технічна бібліотека, яка є головною ланкою інформаційної інфраструктури університету. Діяльність бібліотеки університету, як і інших книгозбірень вищої школи, позначена вступом до нової ери – ери мереж, електронних документів і віртуальної реальності. Це зумовило не тільки переведення її в центр доступу до інформації, а й у важливий осередок власних інформаційних ресурсів, обсяг яких дедалі зростає.

Виходячи з класичного визначення, бібліотека - це культурно-освітній заклад, що організовує комплектування, зберігання, громадське використання видавничої писемної культури і друку та виконує інформаційну, освітньо-виховну, методичну і видавничу функції, одним з головних завдань бібліотеки є виховання у студентів загальної культури національної свідомості, шанобливого ставлення до бібліотеки, книги як скарбниці людських знань, розвивати їх творчу думку, пізнавальні здібності та інтереси. Просвітницькі заходи, які проводяться в бібліотеці, спрямовані на популяризацію читання, просування іміджу успішної читаючої людини серед молодіжної аудиторії. Попри дискусії щодо доцільності культурно - просвітницької роботи, вона була і залишається важливою ділянкою роботи бібліотеки. Отже, це публічна діяльність і від того, як вона організована, залежить імідж бібліотеки. Саме культурно-просвітницька робота, як ніяка інша діяльність, здатна створити позитивний імідж бібліотеки, оскільки спілкування проводиться з організованими групами студентів, де легше і швидше формується громадська думка.

Пріоритетним напрямом культурно-просвітницької діяльності НТБ ВНТУ була й залишається пропаганда знань і книги. Зі зміною орієнтирів, розширюються межі культурно-просвітницької діяльності, триває пошук нових

методів пропаганди знань і книг. Постійно урізноманітнюються форми заходів, поглиблюється їхнє змістовне наповнення, проводиться серйозна попередня робота з підготовки просвітницьких заходів. Тематика їх досить різноманітна: розглядаються в історичному аспекті мовні, літературні питання, проблеми психології, політики, філософії. Широко пропагуються документи й матеріали з історії вітчизняної науки, культури. Комплексні заходи до ювілеїв видатних учених, літераторів, художників стають однією з основних форм пропаганди бібліотечних фондів і водночас важливим засобом культурно-просвітницької діяльності. Дослідження творчості видатних особистостей відкриває шлях до нових знань, встановлює життєві цінності, моральні принципи. Все це має не тільки пізнавальне, а й виховне значення. В кожній біографії присутнє як неповторне особисте, так і типове суспільне. І тут важливо вміти вибрати щось таке характерне з життя, аби на ньому закрутити сюжетний малюнок і заінтригувати, здивувати, тим самим залишити слід в свідомості аудиторії.

У практиці просвітницької роботи науково-технічної бібліотеки університету використовуються як традиційні, так і інноваційні форми, в тому числі і проектні (інформаційно-освітній проект «Науку творять обрані», краєзнавчий проект «Ім'ям своїм прославили Україну»). На зміну пафосним композиціям, монотонним лекціям прийшли різноманітні камерні заходи з безпосередньою участю студентів. Інноваційність у проведенні просвітницьких заходів проявляється в наявності елементів дискусійності, проблемності, театралізації у викладі інформації, включення ігрових моментів, використання новітніх комп'ютерних технологій, у залученні читачів до розробки сценарію і їх активній участі в самому заході.

Великої популярності набули комплексні масові заходи. Наочна демонстрація книг на виставках, переглядах є найбільш поширеною та доступною формою популяризації книги. Виставка входить до складу різних комплексних заходів, виступає самостійною формою розкриття документального ресурсу бібліотеки. Давно вже стали традиційними виставки літератури до знаменних і пам'ятних дат, на допомогу засвоєнню навчальних

дисциплін та проведенню наукової роботи. У книжкових виставок є суттєві переваги перед іншими формами роботи: навіть ті читачі, які не дуже люблять самостійно відшукувати необхідні матеріали в каталогах, обов'язково зупиняються і звертають погляд на гарно оформлені експозиції. Книжкові виставки є своєрідною візитною карткою бібліотеки. Завдяки їм читачі можуть судити не лише про книжкові багатства, але й про стиль бібліотеки, певного відділу. До організації виставок бібліотекарі підходять креативно, уміють цікаво згрупувати матеріали з актуальних тем, оригінально їх представити та розкрити («Зима, що нас змінила» (до Дня Героїв Небесної Сотні); «Павло Флоренський: філософ і богослов (до Всесвітнього дня філософії); «Іоанн Павло II Великий» (до 95-річчя від дня народження); «Служіння церкві та народові» (до 150-річчя від дня народження Андрія Шептицького – митрополита, громадсько-політичного діяча); «Ми будемо довго пам'ятати і Вам забути не дамо» (до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту); «Мужній, прекрасна наша мова». (до Міжнародного дня рідної мови) та ін.

Інформатизація надала можливість зробити масові заходи більш цікавими і насиченими. Різні медіа-презентації зацікавлюють все більше число читачів. Особливою увагою користується цикл заходів присвячених видатним постатям країни і Вінниччини з музичним оформленням і відеопоказом фільмів, виставками літератури, що проводяться щорічно. Бібліотека докладає максимум зусиль, аби завантаженого навчальними дисциплінами студента зацікавити історичним романом, барвами рідної мови, красою рукотворного мистецтва й творчим доробком викладачів університету. Пріоритетною формою подавання інформації у НТБ насамперед стали електронні презентації («Основи інформаційної культури», «На допомогу науковцю», «Григорій Артинов – громадянин та митець», «Репозитарій ВНТУ: переваги для кожного науковця вишу», «Незвичайне повинно викликати інтерес» Академік Г. І. Будкер – фізик-ядерник», «О.К. Антонов – багатогранність таланту», «115 років світового визнання (до річниці заснування нобелівської премії)»,

«Дж. Максвел – батько класичної електродинаміки (до 185-річчя від дня народження)», «Універсальний геній (до 370-річчя від дня народження Готфріда Вільгельма Лейбніца) та різноманітні за внутрішньою структурою і призначенням віртуальні виставки («Вивчаємо англійську разом», «Не зупиняйтесь на досягнутому»)(до ювілею професора Лариси Євстахіївни Азарової), «Повернув нації наймення» «Ігор Савченко. Він - України син»), віртуальні бесіди («Жінка в долі чоловіка»). Вони надають користувачам можливість отримати досить чітке уявлення про експоновані документи і мають очевидні переваги порівняно з традиційними: завдяки застосуванню мультимедійної інформації та гіпертекстових посилань значно розширюються можливості для повноцінного сприйняття документів і їхнього додаткового пошуку.

Науково-технічна бібліотека ВНТУ віртуалізувала виставку-дискусію **«Атомна енергетика: чи є в неї майбутнє»**. Підібрані матеріали з фонду бібліотеки розповіли про стан та перспективи ядерної енергетики, ядерно-енергетичний комплекс та енергетичну безпеку України, майбутнє ядерної енергетики у новітніх технологіях та ще багато цікавого. Крім того, на сайті бібліотеки, на сторінках Facebook та Вконтакті було представлено однойменну презентацію, де можна було залучитися всім небайдужим до обговорення цієї проблеми.

Продовжує функціонувати бібліотечна акція «Подаруй бібліотеці книгу», мета якої – залучити до бібліотеки та читання якомога більше людей.

Як форма бібліотечної масової комунікації у НТБ все більшої популярності набуває флешмоб. Різновидом масової популяризації книги і читання у бібліотеці є досить поширений рух буккроссинг — вільний обмін книгами. Його мета вбачається у просуванні читання, налагодженні нових соціокомунікаційних зв'язків тощо. Полиця вільного книгообміну функціонує у навчальному корпусі ВНТУ.

Все більшого розвитку в масово-комунікаційній діяльності ВНТУ набув інформаційний проект, який забезпечує масовий доступ до локальних і світових

інформаційних ресурсів шляхом організації Польського центру ім. Падеревського з метою надання актуальної інформації про Польщу та поповнення фондів бібліотеки польськомовними виданнями. В межах роботи центру проводяться масові заходи: диспути, обговорення книг, зустрічі з випускаючими програм, що фінансуються польським урядом; проводяться семінари, фотовиставки, лекції, презентації польських фільмів і літературних творів та інші культурні заходи; що сприяють кращому розумінню цієї провідної країни світу.

З метою привернення до себе уваги бібліотека ВНТУ активно використовує можливості соціальних мереж і сервісів (Facebook, Вконтакт, Twitter, Youtube) для просування бібліотеки і читання, розширення масової аудиторії. Інформація про проведені заходи аналізується, обробляється та узагальнюється на бібліотечному сайті.

Безпосереднім завданням бібліотекарів є боротьба за молодого читача, бо в сучасному суспільстві ми втратили розуміння того, навіщо нам читати взагалі. Вічне питання «Що робити?» має досить конкретну відповідь. Потрібно просто працювати, не драматизуючи проблему, і, разом з тим, не перебільшуючи можливості бібліотеки у вирішенні глобальних проблем людства. Не всі можуть і хочуть бути справжніми читачами бібліотеки, – багатьох цілком задовольняє роль користувачів, що звертаються до книгозбірні не з цікавості, не за покликом душі і серця, а тільки за нагальною потребою.

Найефективніші засоби стимулювання процесу виховання студентської молоді – робота у вигляді дискусій, турнірів, дебатів, наукових конференцій, обговорення творів-роздумів, проблемних завдань, «вживання» в образи творів мистецтва, міркувань над проектами майбутнього.

Просвітницьку роботу в бібліотеці сьогодні здійснюють більшість її співробітників. Всі усвідомлюють важливість і складність цієї ділянки роботи. Актуальним є питання постійного підвищення професійного рівня та інтелектуального самовдосконалення. Щоб залишатися цікавими і корисними

для молоді, бібліотекарі повинні йти в ногу з часом, працювати над своїм кругозором та ерудицією.

Тож, університетська бібліотека залишається вірною своїй місії – сприяти підготовці висококваліфікованих фахівців та здійснювати інформаційну підтримку освітньої, науково-дослідної, гуманітарної, просвітницької діяльності університету на основі поєднання традиційних та новітніх інформаційно-бібліотечних технологій.

Список використаної літератури

1. Бабій Л. Роль творчого потенціалу молодих спеціалістів у формуванні гідного іміджу бібліотеки / Л. Бабій // Бібліотечна планета. – 2010. – № 3. – С. 32–33.
2. Беяева Н. Традиции и новации в выставочной работе / Н. Беяева, Г. Шосаидова, Э. Курталиева // Бібліотечний форум України. – 2011. – № 4. – С. 20–22.
3. Вилегжаніна Т. Бібліотека в контексті реформ / Т. Вилегжаніна // Бібліотечна планета. – 2010. – № 4. – С. 4–5.
4. Інформаційно-аналітичне забезпечення педагогічної науки, освіти і практики // Бібліотечний вісник. – 2012. – № 1. – С. 48–51.
5. Романуха З. Університетські бібліотеки України в соціальних мережах / З. Романуха // Бібліотечний вісник. – 2014. – № 1. – С. 12–16.
6. Суровенко Г. Атомна енергетика: чи є в неї майбутнє? [Електронний ресурс] : виставка-диспут / [Г. Ф. Суровенко ; ВНТУ ; НТБ]. – Електронні текстові дані (1 файл: 5,83 Мбайт). – [Вінниця, 2016]. – Режим доступу : <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/9138>.